

Πρόλογος

Κωνσταντίνος Κολλιντζας: Ένα θρυλικό πρόσωπο, κοντά στα τόσα άλλα που ανέδειξε η περίοδος του Ελληνοϊταλικού πολέμου (1940-1941) αλλά περισσότερο εκείνη της Κατοχής που ακολούθησε μετά την κατάληψη της Ελλάδας από τους Γερμανούς. Καταγόταν από τη Βλαχέρνα Αρκαδίας όπου είχε γεννηθεί το 1917 και δραστηριοποιήθηκε ενεργά ως αντάρτης, καπετάνιος του Ελληνικού Λαϊκού Απελευθερωτικού Στρατού (ΕΛΑΣ) στην Κεντρική Μακεδονία. Μιας όμως κι αναφερόμαστε στη Μακεδονία, σημειώνω:

Οι Γερμανοί τον Μάιο του 1941, αφού είχαν κατακτήσει ολόκληρη την Ελλάδα, ανέθεσαν στη Βουλγαρία τον στρατιωτικό έλεγχο της Ανατολικής Μακεδονίας και της Δυτικής Θράκης. Αυτοί κράτησαν την Κεντρική Μακεδονία με τη Θεσσαλονίκη, το μισό της Δυτικής Μακεδονίας, την Ανατολική Θράκη, την Κρήτη και ορισμένα νησιά. Την υπόλοιπη Ελλάδα την παραχώρησαν στους Ιταλούς.

Στην περιοχή της Μακεδονίας όπως και σε όλη σχεδόν την υπόλοιπη Ελλάδα, στην αρχή της Κατοχής οι κάτοικοι στο σύνολο τους προσπαθούσαν να φαίνονται νομιμόφρονες προς τους κατακτητές. Με την πάροδο όμως των ημερών υπακούοντας στη φωνή της πατρίδας ξεκινούν δειλά την προετοιμασία τους για Αντίσταση. Στη Θεσσαλονίκη πρωτοστατούν κάποιοι αξιωματικοί χαμηλόβαθμοι κατά βάση (λοχαγοί - ταγματάρχες) και ιδρύουν την ΥΒΕ («Υπερασπισταί Βορείου Ελλάδος»). Λίγο αργότερα θα ιδρυθεί στην Αθήνα το Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο (ΕΑΜ) το οποίο θα απλωθεί γρήγορα σε όλη την επικράτεια, καθώς και ο Εθνικός Δημοκρατικός Ελληνικός Σύνδεσμος (ΕΔΕΣ), η δεύτερη μεγαλύτερη ελληνική αντιστασιακή οργάνωση μετά το ΕΑΜ, της οποίας ο αντάρτικος στρατός θα δραστηριοποιηθεί βασικά στην Ήπειρο.

Στη Μακεδονία, στη Θεσσαλονίκη για την ακρίβεια, με τον καιρό ιδρύονται κι άλλες αντιστασιακές οργανώσεις κυρίως εθνικιστικής απόχρωσης. Έτσι μούνται σ' αυτές πλήθος μονίμων αξιωματικών αλλά και πολιτών. Παράλληλα όμως, ιδρύονται και οργανώσεις μη αντιστασιακές –είναι αυτές που πρόσκεινται στο Γ' Ράιχ, οι εθνικοσοσιαλιστικές, όπως του ε.α. συνταγματάρχη μηχανικού, απότακτου του '35, Γεώργιου Πούλου.

Οι αντιστασιακές οργανώσεις από την αρχή σχεδόν της ιδρύσεώς τους αρχίζουν, για πολιτικούς κατά βάση λόγους, να υποβλέπονται. Κυρίως αρχίζουν σοβαρές διαμάχες μεταξύ της ΥΒΕ και του ΕΑΜ. Εν τω μεταξύ, περί το καλοκαίρι του 1942 η ΥΒΕ, σε μια προσπάθεια να προσλάβει συμπαγή οργανωτική μορφή, την οποία δε διέθετε προηγουμένως, μετονομάζεται σε ΠΑΟ: «Πανελλήνιος Απελευθερωτική Οργάνωσις».

Περί την άνοιξη του 1943, η ΠΑΟ έβγαλε την πρώτη ανταρτική της ομάδα με επικεφαλής λοχαγό και αριθμό αξιωματικών στην περιοχή Πιερίων. Αμέσως όμως αντιμετώπισε την εχθρότητα του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ γιατί και το ΕΑΜ αντιμετώπιζε (λόγω της κομμουνιστικής του απόχρωσης) την εχθρότητα της ΠΑΟ (πρώην ΥΒΕ). Έτσι άρχισαν ένοπλες εμφύλιες συγκρούσεις κατά τη διάρκεια των οποίων μάλιστα κάποια τμήματα της ΠΑΟ παρουσίαζαν ενδείξεις συνεργασίας με τον κατακτητή.

Τελικώς ο ΕΛΑΣ, λόγω υπεροχής δυνάμεων σε προσωπικό και μέσα, έφερε σε πολύ δύσκολη θέση την ΠΑΟ, σχεδόν την εξουδετέρωσε. Κι έτσι η Επιτροπή που διοικούσε την ΠΑΟ στη Θεσσαλονίκη διέταξε στις 25 Ιανουαρίου του 1944 την αυτοδιάλυση όλων των ομάδων της.

Στη συνέχεια, στη θέση της ΠΑΟ εμφανίστηκαν, με πυρήνες προερχόμενους κατά βάση από την οργάνωση αυτή και τις ένοπλες ομάδες της, διάφορα αντικομμουνιστικά ένοπλα τμήματα ακραίας εθνικιστικής απόχρωσης –Τάγματα Ασφαλείας– που συνεργάζονταν ξεκάθαρα πλέον με τις γερμανικές Αρχές. Τα τμήματα αυτά εμφανίζονταν είτε με το όνομα του ατόμου («Καπετάνιου») που τα διοικούσε είτε με τον τίτλο: «Εθνικός Ελληνικός Στρατός» (ΕΕΣ) και σκοπό είχαν την καταπολέμηση του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ. Και σημειώνω εδώ ότι το ΕΑΜ-ΕΛΑΣ είχε απέναντί του πέραν των τμημάτων αυτών, φυσικά και των κατακτητών, και τα ένοπλα τμήματα των «ηρώων» του δωσιλογισμού όπως ήταν το «Ελληνικό Σώμα Εθελοντών» του ε.α. συνταγματάρχη Γ. Πούλου.

Μέσα σε αυτό το ιστορικό πλαίσιο, που στήνει αριστοτεχνικά η συγγραφέας του παρόντος βιβλίου Αντωνία Χαρίση, ενεργεί και δραστηριοποιείται αντιστασιακά υπό τη σημαία του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ ο Κωνσταντίνος Κολλίντζας.

Για το προαναφερόμενο πλαίσιο, η Χαρίση αφιερώνει αρκετές σελίδες. Στη συνέχεια, αφού με τη χρήση πλήθους πηγών διαφωτίζει πολύπλευρα και τον πιο αδαή περί τα γεγονότα της εποχής εκείνης αναγνώστη, προχωρεί και εστιάζει στο κυρίως θέμα της: «Κωνσταντίνος Κολλίντζας, ο θρυλικός Καπετάν Κολοκοτρώνης». Ομιλεί για ένα πρόσωπο που η αντιστασιακή δράση του εναντίον των Γερμανών κατακτητών αλλά και των ντόπιων συνεργατών τους (Τάγματα Ασφαλείας) παραμένει ακόμη ένας θρύλος στην περιοχή της Κεντρικής Μακεδονίας και ιδιαίτερα της Νάουσας όπου άφησε και την τελευταία του πνοή (Οκτώβριος 1944).

Ο Κολλίντζας είχε διακριθεί ως έφεδρος λοχίας πεζικού στον Ελληνοϊταλικό πόλεμο. Το φθινόπωρο του 1941 ενεργοποιήθηκε στις τάξεις του ΚΚΕ Θεσσαλονίκης και αμέσως μετά στην οργάνωση του ΕΑΜ της Νάουσας. Ήταν από τους πρώτους που συγκρότησαν αντιστασιακή ομάδα περί τα τέλη του 1941 στην περιοχή του όρους Βέρμιο. Τέλος ανέλαβε στρατιωτικός διοικητής ανταρτικής μονάδας (τάγματος). «Διεκρίνετο για την τόλμη, αποφασιστικότητα, το θάρρος και την ικανότητα να φέρη εις πέρας οιαδήποτε επιχείρησιν. Πάντοτε ευδιάθετος, αστείος, τολμηρός κατά τας επιχειρήσεις... Τον διέκρινε η αγάπη και η

στοργή προς τους αντάρτες, πολύ ζωντανός και με την ελπίδα πάντοτε την δικαίωση του αγώνος για μια Λαϊκή Δημοκρατία. Στις επιχειρήσεις πάντοτε μπροστά με τα αστεία και πειράγματα» (βλ. ενότητα 3.2.).

Αυτόν λοιπόν τον άνθρωπο –λαϊκό στρατιωτικό ηγέτη, θα τον έλεγε κανείς– που έπεσε ηρωικά, πολεμώντας με το «διαρκούς επίθεσης» τάγμα του, σε μάχη κατά των Γερμανών, έρχεται και αναδεικνύει εδώ, με το βιβλίο της, μέσα από μια πολύμοχθη ερευνητική προσπάθεια, η Αντωνία Χαρίση.

Κι ενώ ίσως θα περίμενε κανείς η συγγραφέας να τελειώσει το βιβλίο της με τον θάνατο του «Καπετάν Κολοκοτρώνη» (Κ. Κολλίντζα) που συμπίπτει και με την αποχώρηση των Γερμανών από τη κατακτημένη χώρα μας, εκείνη συνεχίζει την κοπιαστική εργασίας της για να την κλείσει με τα σχεδόν αναπόσπαστα από την κατοχική περίοδο μεταπελευθερωτικά γεγονότα (μάχη Κιλκίς κλπ), αλλά και των Δεκεμβριανών συν τη Συμφωνία της Βάρκιζας και τη Λευκή τρομοκρατία.

Έτσι το παρόν βιβλίο της Αντωνίας Χαρίση παράλληλα με την εξιστόρηση της δράσης του Κ. Κολλίντζα προσθέτει στη βιβλιογραφία μια ακόμη μελέτη που διαφωτίζει με αμερόληπτο τρόπο πολλές σημαντικές πτυχές της Εθνικής Αντίστασης αλλά και της εμφύλιας σύγκρουσης μεταξύ ΕΑΜ και εθνικιστών στην ευαίσθητη περιοχή της Μακεδονίας.

Γιάννης Πριόβολος
Υποστράτηγος ε.α.-συγγραφέας
Δεκέμβριος 2023

